

Kommunalråd
Linda Eskilsson (MP)

4 juni 2019

Interpellation om arbetet mot psykisk ohälsa

Fråga 1: Hur många av punkterna rörande psykisk ohälsa i mittenstyrets politiska plattform är genomförda eller påbörjade?

Flera av punkterna i mittenstyrets politiska plattform ligger till grund för uppdrag i Mål och Budget 2019:

Arbete pågår med att utbilda medarbetare i att upptäcka psykisk ohälsa och trauma hos nyanlända i samverkan med enheten för transkulturell psykiatri (ETP).

Inom kommunen pågår flera utvecklingsarbeten för att förbättra hälsoläget hos personer med funktionsnedsättning och äldre. Kommunen arbetar med stöd till föreningar i arbetet med att bedriva aktiviteter med särskilt syfte att främja psykisk hälsa. (AMN, OSN, SCN, ÄLN, KTN och IFN)

Kommunen genomför flera åtgärder för att fullgöra uppdraget kring främjande, förebyggande och tidiga insatser för barn och unga. För att tidigare upptäcka barn som riskerar att fara illa, samarbetar utbildningsnämnden och socialnämnden.

Kommunen utvecklar samverkan kring barn och ungdomar med missbruksproblem och arbetar med närvårdssamverkan och förstärkta ungdomsmottagningar mot psykisk ohälsa hos barn och unga. Kommunen prioriterar psykisk hälsa barn och unga upp till 25 år, hälsa och inkludering i arbetslivet samt samordning och stöd för utsatta grupper och samverkar även vid arbetslivsinriktad rehabilitering.

Fråga 2: Vad avser styret ytterligare göra för att förebygga psykisk ohälsa både bland unga, vuxna och äldre?

Uppdrag finns att dels ta fram en handlingsplan för barn och unga och ett uppdrag att förbättra den psykiska hälsan för unga, vuxna och äldre. En gemensam handlingsplan tas fram för att förbättra den psykiska hälsan och kommer därför att omfatta alla åldrar men med fokus på barn och unga. Arbetet med att ta fram handlingsplanen pågår just nu och leds av kommunledningskontoret i samverkan med berörda förvaltningar och i nära dialog med barn

och unga som är delaktiga i framtagandet av planen. Planen tar fasta både på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder såväl som åtgärder vid psykisk ohälsa.

Orsakerna till den ökande psykiska ohälsan hos unga är komplexa och kräver nya lösningar. Kommunen behöver samverka för att utveckla insatser och nya lösningar som främjar psykisk hälsa. Samtal förs med flera externa aktörer som till exempel Region Uppsala, Uppsala universitet och föreningslivet. Alla aktörer behöver arbeta tillsammans för att utveckla insatser som främjar psykisk hälsa och innebär ett bra stöd till barn- och unga.

Elevhälsan ska byggas ut och omfatta fler yrkesgrupper. För att möta utmaningen med psykisk ohälsa i alla åldrar behövs strategiska förebyggande och tidiga insatser i samverkan mellan kommunens förvaltningar. Arbetet med att minska barngrupperna i förskolan, bygga ut föräldrautbildningar och satsa på familjecentraler en del av att förebygga psykisk ohälsa.

En nära samverkan mellan kommun och region är också en förutsättning för att invånarna ska få tillgång till jämlik och kvalificerad vård och omsorg. Det gäller även en ökande andel multisjuka äldre. Uppsala kommun ska fortsätta satsningen på närvårdsutveckling tillsammans med regionen.

För att stärka det förebyggande arbetet mot ungdomars bruk av alkohol, spel, narkotika och andra droger pågår en revidering av det drogpolitiska programmet. Skolorna ska ha välfungerande samarbetsformer med socialförvaltningen, fritidsverksamhet och polis. Kommunen följer upp arbetet inom Team Maria i Uppsala län och utvärderar en eventuell förlängning. (SCN, KTN och UBN)

Kommunen har under många år rekvirerat specialdestinerade, ettåriga statsbidrag för psykisk hälsa som en del i överenskommelserna mellan socialdepartementet och SKL. Statsbidragen har oftast använts i verksamhetsutvecklande syfte, till exempel till att testa nya metoder och arbetssätt för att minska psykisk ohälsa. Flera av projekten har varit hälsofrämjande eller förebyggande och nu ska handlingsplanen ge en helhetssyn och samordna insatserna framåt.

Kommunen har kartlagt öppna förebyggande friskvårdsinsatser för äldre och arbetar nu med att ta fram åtgärder. Arbetet med att ta fram handlingsplan för äldrevänlig stad pågår. Kommunen samverkar även med Upplands idrottsförbund om fysisk aktivitet för äldre och friskvård för personer med funktionsnedsättning, vilket stärker välmående och psykisk hälsa.

Det pågår aktiviteter inom nämnders och bolags grunduppdrag, till exempel kartläggning av behov i lokalförsörjningsplaneringen för idrotts- och fritidslokaler, förmedling av trygghetsbostäder, teater och andra kulturaktiviteter under dagtid samt fysisk träning i anslutning till seniorluncher. Kommunen verkar för fler seniorbostäder med gemensamhetslokaler och moderna servicehus. Arbetet sker utifrån en bostads- och lokalförsörjningsplan som utgår från äldres behov av tryggt boende och lokaler som

möjliggör social samvaro som är viktigt för att bryta ensamhet som är en orsak till psykisk ohälsa hos äldre.

En utredning med fokus på äldre och missbruk har påbörjats och kommunen arbetar med att ta fram underlag för kartläggning av förekomsten av äldre med missbruksproblematik. Stöd i arbetet för biståndshandläggare om risker och missbruk finns framtaget.

Fråga 3: Ser styret att samarbetet med universiteten och regionen bör formaliseras för att fler ska få hjälp med sin psykiska ohälsa i tid? Om ja, i sådana fall hur?

Både Uppsala kommun och Region Uppsala tar nu fram handlingsplaner för psykisk hälsa och för en nära dialog kring arbetet vilket inte gjorts tidigare. Region Uppsalas pågående utredning för att förbättra den psykiska hälsan hos barn och unga är ett arbete som ska ske inom ramen för arbetet med Effektiv och nära vård. Uppsala kommun följer noggrant regionens utredning och har avstämningar med utredaren.

Arbetet med närvårdssamverkan har stärkts under förra mandatperioden och fortsätter nu att utvecklas. Uppsala kommun och Region Uppsala har en gemensam struktur för lokal närvårdssamverkan där kommunens och regionens frågor som tangerar varandra behandlas. Genom den länsgemensamma samverkansstrukturen för hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO) samverkar politiker och tjänstepersoner från de olika huvudmännen. HSVO tar fram förslag kring sakfrågor som ska prioriteras i samverkan, både på kort och lång sikt.

Begreppet närvård avser ett samverkansarbete som ska skapa goda förutsättningar för invånarnas hälsa och välbefinnande, och innebär gränsöverskridande vårdssamverkan där man kopplar ihop resurser mellan huvudmännen för att tillsammans ge bättre vård och omsorg. De involverade nämnderna är OMN, AMN, SCN, ÄLN, och UBN samt vårdstyrelsen och sjukhusstyrelsen (RU).

Ett utvecklingsarbete har också påbörjats kring flerpartssamverkan för att få till en överenskommelse samt gemensam rutin för flerpartsmöten, mellan parterna Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Uppsala. Samverkan sker med regionen och länsstyrelsen utifrån Regional överenskommelse (RÖK) gällande integration och etablering med fokus på ensamkommande barn och unga.

Det förebyggande arbetet mot ungdomars bruk av alkohol, spel, narkotika och andra droger utvecklas i samverkan med Region Uppsala och polismyndigheten kring barn och ungdomar med missbruksproblem.

Ojämligheten i levnadsvillkor ökar mellan individer och bostadsområden och förstärks av stadens snabba tillväxt. Insatser krävs för att säkerställa ett långsiktigt, stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter respekteras och inga grupper missgynnas strukturellt.

Arbetet med att sammanställa en handlingsplan för snabbare etablering samt bättre och jämställd integration påbörjas under sommaren 2019. Samordning av insatser i kommunen för att säkerställa en långsiktig och effektiv lösning för de som fått uppehållstillstånd enligt den nya gymnasielagen har påbörjats och kommer att ingå som en del i handlingsplanen. Flera insatser görs för att Gottsundas och Valsättras alla barn, unga och elever ska klara sin utbildning och ha goda uppväxtvillkor. Bland annat har två sociala investeringar fokus på området; mötesplats Gottsunda och koordinatörer för ökad skolnärvaro. Insatser för att individer ska lämna kriminella grupperingar diskuteras inom samverkan med polismyndigheten och berörda förvaltningar.

Kompetensförstärkningen inom hbtq fortsätter. Hittills under 2019 har fyra verksamheter avslutat hbtq-diplomeringsutbildning och fem har påbörjat sina. Flera grundutbildningar har även genomförts. Samverkan sker med RFSL-Uppsala, RFSL Ungdom och Region Uppsala. Uppsala Kommun deltar i projektet "Transinkluderande jämställdhet" som syftar till att ta fram konkreta verktyg och metoder för att hantera olika krockar som kan uppstå i arbetet med jämställdhet och transinkludering. För att stärka kompetensen om barnrätt har flera verksamheter startat eller är på väg att starta samarbete med barnombudsmannen i Uppsala inom ramen för det gemensamma partnerskapsavtalet (IOP).

Linda Eskilsson (MP), kommunalråd med ansvar för samordning av arbetet för psykisk hälsa

Interpellation av Fredrik Ahlstedt till kommunstyrelsens ordförande Erik Pelling om arbetet mot psykisk ohälsa

Andelen unga i Uppsala som mår dåligt ökar. Det visar en ny undersökning från Region Uppsala och länets kommuner som bygger på svar från 7 400 ungdomar i tonåren. För åtta år sedan svarade 81 procent av flickorna i Uppsala län att de allmänt sett mädde bra eller mycket bra. I år har siffran sjunkit till 60 procent. Även bland pojkarna finns en liknande trend. Rapporten tyder på ett samband mellan hur ungdomarna mår och hur de trivs i skolan. Också antalet unga tjejer, speciellt de som går på gymnasiet i Uppsala kommun, som känner sig otrygga på stan har ökat samtidigt.

Det är ett känt problem i hela Sverige att det på många håll tar för lång tid, sett till vårdgarantin, att få hjälp vid psykisk ohälsa. Det beror enligt professionen delvis på att många som inte borde vara i specialistpsykiatri hamnar där. Öppenvårdsinsatserna fungerar inte alltid tillräckligt bra och det saknas tidiga insatser.

I Uppsala kommun finns samarbete mellan skola, polis och socialtjänst i form av exempelvis ungdomsjouren. Det finns också föräldravägledning i form av Triple P.

Det är inte bara unga som upplever psykisk ohälsa. Det är också vanligt bland äldre, exempelvis som en följd av ensamhet. Kommunen har jobbat med projektet psykisk (o)hälsa, som ska motverka depression bland äldre.

Det finns ett fortsatt behov av fler förebyggande insatser för att klara det ökande vårdbehovet. Fler måste få det stöd de behöver redan innan situationen blir akut. Att söka hjälp när man mår dåligt kan vara jobbigt och svårt. När man väl tagit steget får man dessutom vänta, och under denna tid kan måendet ytterligare försämrats. Det blir med andra ord speciellt viktigt att jobba uppsökande för att nå personer som mår dåligt redan innan de söker hjälp hos psykiatri eller BUP.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag fråga ansvarigt kommunalråd följande:

- Hur många av punkterna rörande psykisk ohälsa i mittenstyrets politiska plattform är genomförda eller påbörjade?
- Vad avser styret ytterligare göra för att förebygga psykisk ohälsa både bland unga, vuxna och äldre?
- Ser styret att samarbetet med universiteten och regionen bör formaliseras för att fler ska få hjälp med sin psykiska ohälsa i tid? Om ja, i sådana fall hur?

Fredrik Ahlstedt (M)

Uppsala den 16 maj 2019